

KOSZTORYS FILMU FABULARNEGO

WZÓR PRZYGOTOWANY DLA POLSKIEGO INSTYTUTU SZTUKI FILMOWEJ

FILOZOFIA UKŁADU KOSZTÓW

W listopadzie 2013 roku Polski Instytut Sztuki Filmowej wprowadził wzór obowiązkowego wzoru kosztorysu dla filmu fabularnego. Z uwagi na zgłaszane przez środowisko filmowe liczne wątpliwości w stosunku do przedstawionego wzoru, KIPA i PISF zainicjowały powstanie grupy stworzonej przez doświadczonych kierowników produkcji i producentów, której zadaniem było opracowanie nowego wzorcowego szablonu kosztorysu. Grupę tworzyli: Andrzej Besztak, Magdalena Malisz, Paweł Mantorski, Kamil Przełęcki, Janusz Wąchała, prace zaś koordynowały w imieniu KIPA Joanna Szymańska i Alicja Grawon.

Różnorodność doświadczeń zawodowych uczestników grupy dawała szansę na uwzględnienie w pracach różnych punktów widzenia oraz specyfiki różnych rodzajów produkcji filmu fabularnego. Rezultatem prac grupy było zaproponowanie wzorcowego kosztorysu, a w szczególności układu i struktury podziału kosztów, który następnie został informatycznie opracowany na zlecenie PISF. Do opracowania wykorzystano program Excel.

Starając się odpowiedzieć w jak najszerszym stopniu na oczekiwania i potrzeby środowiska filmowego, grupa niejednokrotnie prosiła o uwagi i komentarze osób, które nie brały bezpośredniego udziału w spotkaniach – za co wszystkim zaangażowanym serdecznie dziękujemy.

Poniżej chcielibyśmy przedstawić Państwu krótko filozofię i podstawowe założenia przyświecające grupie przy budowaniu tego szablonu.

Przyjęto założenie, że kosztorys będzie miał strukturę chronologiczną. Kosztorys dzielony jest na 4 zbiory kategorii kosztów (ZBIORY). Trzy z nich odpowiadają podstawowym stadiom produkcji filmu: rozwojowi projektu i pracom wstępnym (development), produkcji (przygotowania i zdjęcia) i postprodukcji (okres montażu i udźwiękowienia oraz prace końcowe).

Czwarta (nazwana „Pozostałe koszty bezpośrednie”) jest zbiorem kategorii kosztów, które trudno przyporządkować jednoznacznie do któregoś ze stadiów produkcji, bo stanowią koszt odnoszący się do całości produkcji filmu.

W ZBIORACH KATEGORII kosztów poszczególnych etapów produkcji znalazły się wydzielone koszty honorariów w projekcie oraz koszty pogrupowane wg obszarów ze sobą powiązanych. Tak więc przyjęto kompromisową formułę łączącą rozwiązania stosowane w klasycznych polskich wzorach kosztorysów (wydzielenie honorariów) z rozwiązaniami znanymi ze wzorów stosowanych zagranicą (grupowanie kosztów wg tzw. pionów). Mamy nadzieję, że taki kompromis ułatwi korzystanie ze wzoru, niezależnie od używanych do tej pory szablonów.

Pierwsza część wzoru kosztorysu dotycząca ROZWOJU PROJEKTU I PRAC WSTĘPNYCH funkcjonować będzie także jako odrębny kosztorys w PO ROZWÓJ PROJEKTU. Dlatego przyjęto założenie, że ROZWÓJ PROJEKTU I PRACE WSTĘPNE (DEVELOPMENT) nie zawsze muszą kończyć się realizacją filmu. Z drugiej strony po zakończeniu *developmentu* w ramach PO ROZWÓJ PROJEKTU mogą się pojawić dodatkowe koszty wynikające z prowadzenia prac wstępnych już po skierowaniu projektu do produkcji. Ta część kosztorysu zawiera wszelkie koszty związane z pracami literackimi i dokumentacyjnymi, ale także – co jest nowością – działania producenta na rzecz pozyskania koproducentów, inwestorów czy dystrybutorów.

Istotną nowością przyjętego wzoru jest również zakwalifikowanie wkładów rzeczowych, zarówno koproducenta jak i producenta do kosztów bezpośrednich produkcji filmu.

Konstrukcja kosztorysu opiera się o 4 poziomy grupowania (KATEGORIA, GRUPA, POZYCJA, DETAL), z czego tylko ostatni (czwarty) jest poziomem kalkulacyjnym. Ten poziom będzie mógł być dowolnie wypełniany w zakresie rodzajowym POZYCJI I GRUPY nadrzędnej - zarówno co do kolejności jak i nazewnictwa DETALI.

Zaproponowany wzór jest bardzo rozbudowany i obejmuje absolutną większość kosztów występujących w produkcji filmowej. Dlatego możliwe było przyjęcie założenia, że struktura kosztorysu jest sztywna i niemożliwe jest dodawanie nowych POZYCJI, GRUP ORAZ KATEGORII kosztów. Możliwe jest tylko dowolne dodawanie kolejnych DETALI. Sztywność wzoru jest próbą zabezpieczenia przed sytuacją przypadkowego niszczenia formuł Excela co jest jak wiemy z licznych doświadczeń realnym zagrożeniem. Specyfika produkcji filmu i jej każdorazowa „prototypowość” sprawia jednak, że, mogą się pojawić nieprzewidziane sytuacje, wynikające ze specyfiki scenariusza, przyjętego sposobu realizacji czy technologii. W takich przypadkach do dyspozycji pozostają umieszczane na końcu kategorii kosztów GRUPY nazwane INNE lub INNI. W POZYCJACH tych GRUP należy zawrzeć wszystkie (powiązane rodzajowo z POZYCJĄ I GRUPĄ kosztów) DETALE, które nie znalazły wskazania w KATEGORIACH, GRUPACH i POZYCJACH nadrzędnych.

Stopień rozbudowania kosztorysu dostosowany jest do wysokobudżetowych i skomplikowanych produkcji. Mamy świadomość, że w przypadku kosztorysowania produkcji mniejszej skali wykorzystywana będzie jedynie część ujętych we wzorze typów kosztów.

Oznaczanie poszczególnych DETALI w pozycjach kosztów poprzez przyporządkowanie źródłom finansowania (koproducenti) i sposobom finansowania (wkład rzeczowy / wkład finansowy) jest obowiązkowe dla wkładów rzeczowych, a dobrowolne dla wkładów finansowych. Korzystanie z tej funkcji w praktyce daje możliwość przypisania konkretnych pozycji kosztów do konkretnego koproducenta wraz z określeniem sposobu ich finansowania, a potem automatycznego stworzenia załącznika z wykazem takich kosztów. Może jednak stanowić problem w przypadku finansowania jednego kosztu z kilku źródeł. Wówczas należy zmultiplikować koszt podając jego częściową wartość w wierszu i przyporządkować ją odpowiedniemu źródłu finansowania. W opisie - dla porządku należy dodać, że to część kosztu. Jednak jest to bardzo rzadka sytuacja.

Opracowany wzór kosztorysu posiada kilka funkcji dodatkowych, które pomagają kontrolować nie tylko poziom kosztów, ale także strukturę finansowania. Korzystanie z nich nie będzie obligatoryjne, ale na pewno przydatne. Ważną funkcją wzorca jest także automatyczne tworzenie załączników.

Jest to zaledwie kilka wstępnych informacji dotyczących struktury kosztorysu. Chcieliśmy jednak, nawet w sposób wstępny czy ogólny, zasygnalizować najważniejsze cechy prezentowanego wzoru kosztorysu, co mamy nadzieję będzie pomocne przy jego wypełnianiu.

STRUKTURA WZORU KOSZTORYSU
KOSZTORYS - STRONA ZBIORCZA

	SUMA	W TYM PISF
I. ROZWÓJ PROJEKTU I PRACE WSTĘPNE	000 000	000 000
1. PRAWA I PRACE LITERACKIE	000 000	000 000
2. WYNAGRODZENIA	000 000	000 000
3. CASTING / DOKUMENTACJE / PROJEKTY	000 000	000 000
4. PODRÓŻE SŁUŻBOWE	000 000	000 000
5. TRANSPORT	000 000	000 000
6. KOSZTY ADMINISTRACYJNO – BIUROWE	000 000	000 000
7. POZOSTAŁE KOSZTY	000 000	000 000
II. PRODUKCJA – PRZYGOTOWANIA I ZDJĘCIA	000 000	000 000
8. WYNAGRODZENIA - EKIPA	000 000	000 000
9. WYNAGRODZENIA - OBSADA	000 000	000 000
10. SPRZĘT / USŁUGI ZDJĘCIOWE / NOŚNIKI	000 000	000 000
11. SCENOGRAFIA & DEKORACJA WNĘTRZ	000 000	000 000
12. KOSTIUMY I CHARAKTERYZACJA	000 000	000 000
13. EFEKTY SPECJALNE NA PLANIE	000 000	000 000
14. OBIEKTY ZDJĘCIOWE / HALA	000 000	000 000
15. OBSŁUGA PLANU ZDJĘCIOWEGO	000 000	000 000
16. PODRÓŻE SŁUŻBOWE	000 000	000 000
17. TRANSPORT	000 000	000 000
18. KOSZTY ADMINISTRACYJNO – BIUROWE	000 000	000 000
19. UBEZPIECZENIA	000 000	000 000
III. POSTPRODUKCJA	000 000	000 000
20. MONTAŻ OBRAZU	000 000	000 000
21. POSTPRODUKCJA OBRAZU	000 000	000 000
22. POSTPRODUKCJA DŹWIĘKU	000 000	000 000
23. MUZYKA	000 000	000 000
24. MATERIAŁY WYJŚCIOWE I ARCHIWIZACJA	000 000	000 000
25. PODRÓŻE SŁUŻBOWE	000 000	000 000
26. TRANSPORT	000 000	000 000
27. KOSZTY ADMINISTRACYJNO – BIUROWE	000 000	000 000
IV. POZOSTAŁE KOSZTY BEZPOŚREDNIE	000 000	000 000
28. OBSŁUGA PRAWNO – FINANSOWA	000 000	000 000
29. PROMOCJA NA ETAPIE PRODUKCJI	000 000	000 000
30. INNE KOSZTY BEZPOŚREDNIE	000 000	000 000

„TOP SHEET”

STRONA ZBIORCZA kosztorysu (ang. „TOP SHEET”) / - stanowi zestawienie wszystkich kosztów bezpośrednich filmu. Wszystkie zawarte w niej informacje stanowią przeniesienie i sumy tego, co znajduje się w części szczegółowej kosztorysu. Podziały na ZBIORY KATEGORII (I-IV), 30 stałych KATEGORII, zawarte w nim GRUPY i POZYCJE - stanowią stały szkielet kosztorysu. Jeżeli w jakimś projekcie nie wykorzystano wszystkich wymienionych POZYCJI, zostaną one pominięte w wydruku jako puste, z wartością zero. Nie zostaną ujęte w kosztorysie, pojawią się jednak w układzie zbiorczym jako suma wszystkich POZYCJI i GRUP należących do KATEGORII, nawet jeśli żadna z GRUP nie zawiera POZYCJI o wartości większej niż zero. W takim wypadku kategoria zostanie wymieniona na stronie zbiorczej, z przypisaną jej wartością zero. Ta sytuacja - choć możliwa - w praktyce będzie rzadko występować. Obok sumy kosztów - strona zbiorcza zawiera kolumnę, w której Producent deklaruje planowane kwoty do wykorzystania z dotacji PISF na pokrycie poszczególnych kosztów w skali KATEGORII.

Druga część STRONY ZBIORCZEJ zawiera w sobie podsumowanie kosztów bezpośrednich filmu (SUMA V) i wyliczenie bazy do skalkulowania procentowych narzutów na koszty bezpośrednie w postaci:

- a) Kosztów ogólnych filmu (koszty pośrednie / koszty firmy) / (SUMA VI)

- b) Kosztów części budżetu P&A (dystrybucja) finansowanej przez producenta filmu (opcja) / SUMA VIII)

Dodatkowo STRONA ZBIORCZA zawiera sumę: kosztów filmu z P&A (SUMA IX*).

V.	SUMA KOSZTÓW BEZPOŚREDNICH:	(I + II + III + IV)
VI.	KOSZTY OGÓLNE	do 7% od V
VII.	RAZEM KOSZT FILMU	(V + VI)
VIII.	P&A	do 5% od VI
IX.	RAZEM KOSZT FILMU Z P&A	VIII+IX

V - SUMA KOSZTÓW BEZPOŚREDNICH

Sumę V stanowi suma wszystkich bazowych sub-sum 30 KATEGORII kosztów bezpośrednich.

VI KOSZTY OGÓLNE

W linii sumy VI do podstawy kosztów bezpośrednich doliczane są koszty ogólne. Koszty ogólne rozumiane są jako koszty pośrednie producenta, wynikające z faktu istnienia jego firmy i prowadzenia działalności gospodarczej, które nie mają bezpośredniego związku z filmem, ale stanowią nieodłączny i nieodzowny element świadczący o zdolności do produkcji wnioskowanego filmu. Składają się na nie koszty prowadzenia firmy, zarządu, księgowości, opłat stałych - ale także działania pośrednio związane z filmem mieszczące się w kategorii rozwoju i poszukiwań (R&D) firmy. Producent określa poziom kosztów ogólnych samodzielnie stosując się do dopuszczalnych pułapów w widełkach od 0% do 7% bazy naliczania narzutów (SUMA VI). Pewną nowością w stosunku do dotychczasowych reguł PISF jest możliwość liczenia kosztów ogólnych (liczonych jako procent kosztów bezpośrednich) także od kwoty wniesionych wkładów rzeczowych przez koproducentów filmu.

VII RAZEM KOSZT FILMU

Sumę VII stanowi suma kosztów bezpośrednich (V) i kosztów ogólnych, jeśli zostały naliczone (VI).

W większości wypadków to całkowity koszt netto produkcji filmu fabularnego.

VIII P&A

W linii sumy VIII do całkowitego kosztu produkcji filmu doliczane są koszty jego dystrybucji (*Prints & Advertisement*), które mogą stanowić wkład do budżetu dystrybutora filmu lub zasilenie samodzielnej dystrybucji filmu przez Producenta. Tę kwotę można definiować procentowo w dopuszczalnych widełkach od 0% do 5%. Suma VIII jest możliwa do naliczenia w przypadku, gdy producent decyduje się na wykorzystanie tej puli na koszty P&A. Suma dotacji na koszty bezpośrednie produkcji i na P&A nie może przekraczać limitów zawartych w TRYBIE NABORU ogłaszany przez PISF.

IX RAZEM KOSZT FILMU Z P&A

Sumę IX stanowi automatyczna suma kosztu produkcji filmu (VII) i wkładu do kosztów dystrybucji po stronie producenta - P&A (VIII). To finalny koszt filmu, stanowiący bazę do wyliczeń udziałów procentowych w produkcji w sytuacji, kiedy producent korzysta z tego mechanizmu.

W przypadku, gdy producent nie korzysta z możliwości wsparcia P&A ze środków dotacji, finalny koszt filmu, stanowiący bazę do wyliczeń udziałów procentowych stanowi suma Razem Koszt Filmu (VII).

Andrzej Besztak
Magdalena Malisz
Paweł Mantorski
Kamil Przetęcki
Janusz Wąchała